

CHOWANNA

2018

TOM 1 (50)

CZASOPISMO NAUKOWE PIONU PEDAGOGIKI
 WYDZIAŁU PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO
 POD PATRONATEM KOMITETU NAUK PEDAGOGICZNYCH POLSKIEJ AKADEMII NAUK
 PUBLIKOWANE OD 1929 ROKU
 — PÓŁROCZNIK —

Rada Naukowa / Advisory Board

Jerzy Brzeziński, Olga Chyżna (Ukraina), Maria Czerepaniak-Walczak, Stanisław Juszczyk, Dana Knotova (Czechy), Wojciech Kojs, Stefan M. Kwiatkowski, Zbigniew Kwieciński, Henriette W. Langdon (USA), Marilyn Langevin (Kanada), Tadeusz Lewowicki, Maria Machalova (Słowacja), Ewa Marynowicz-Hetka, Krystyna Marzec-Holka, ks. Janusz Mastalski, Zbyszko Melosik, Pavel Muhlpachr (Czechy), Aleksander Nalaskowski, ks. Marian Nowak, Stanisław Palka, Andrzej Radziewicz-Winnicki, Isabella Reichel (USA), Andreas Schauder (Szwajcaria), Ewa Solarczyk-Ambrozik, Tomasz Szukdlarek, Eleonora Sapia-Drewniak, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Kerttu Tossavainen (Finlandia), Janina Wyczesany, Shu-Lan Yang (Tajwan)

Redaktorzy tematyczni / Subject editors

Alina Budniak (pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna), Małgorzata Górniki-Durose (psychologia zdrowia), Ewa Jarosz (pedagogika społeczna), Stanisław Juszczyk (pedagogika mediów), Mirosława Knapik (arteterapia), Katarzyna Krasoń (pedagogika twórczości), Krzysztof Maliszewski (pedagogika kultury), Eugenia Mandal (psychologia społeczna), Anna Nowak (pedagogika specjalna), Danuta Raś (pedagogika resocjalizacyjna), Agnieszka Stopińska-Pająk (historia wychowania, andragogika), Ewa Szadzińska (dydaktyka i pedeutologia), Teresa Wilk (wychowanie przez sztukę), Ewa Wysocka (teoria wychowania)

Redaktor tomu - część monograficzna / Contributing editor

Alina Budniak

Zespół Redakcyjny / Editorial staff

Redaktor naczelna / Editor-in-chief: Ewa Syrek
Sekretarz / Secretary: Łukasz Michalski

Native speaker

David Oldroyd

Redaktor statystyczny / Statistical editor

Henryk Gacki

Wersją pierwotną (referencyjną) czasopisma jest wydanie papierowe.

W formie elektronicznej publikacja dostępna jest w zasobach
Central and Eastern European Online Library (www.ceeol.com)

ISSN 0137-706X
(wersja drukowana)

ISSN 2353-9682
(wersja elektroniczna)

Publikacja finansowana ze środków
pionu pedagogiki Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego
oraz Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego

Adres Redakcji / Editorial address: Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego
40-126 Katowice, ul. M. Grażyńskiego 53 (pokój 227)
tel. 32 359 97 38, e-mail: chowanna@us.edu.pl
www.chowanna.us.edu.pl

Spis treści

Od Redakcji	9
-----------------------	---

Część monograficzna

Perspektywy edukacji małego dziecka w kontekście zmian oświatowych (pod redakcją Aliny Budniak)

Wprowadzenie (<i>Alina Budniak</i>)	15
Monika Frania: Perspektywy edukacji dziecka w świecie alternatywnych trendów i wyborów	21
Stanisław Juszczyk: Funkcjonowanie współczesnego dziecka w przestrzeni edukacyjnej i medialnej.	35
Tomasz Huk: Wychowanie pokolenia ekranów dotykowych na przykładzie matczynego opisu aktywności dziecka dwuletniego	51
Marcin Musioł: Między potrzebą a zbędnością – korzystanie z mediów elektronicznych przez małego użytkownika i jego rodziców	65
Anna Brosch: Celebryci w skali mikro. Lansowanie dzieci w serwisie internetowym YouTube	77
Małgorzata Mnich: O tym, co stałe, w zmieniającej się rzeczywistości edukacyjnej, czyli o edukacji polonistycznej dzieci najmłodszych tak samo, a jednak inaczej	93
Irena Polewczyk: Umiejętności słuchowe dzieci w wieku przedszkolnym a kształcenie tych umiejętności w kontekście nowej podstawy programowej	115
Magdalena Marekvia, Irena Polewczyk: Znaczenie diagnozy gotowości szkolnej w zakresie matematyki w kontekście diagnozy umiejętności matematycznych po klasie I	131

Ewelina Kawiak: Zmiana sposobu myślenia o nauczaniu matematyki – zwrot ku zadaniom problemowym	149
Hewilia Hetmańczyk: Poczucie kompetencji społecznych uczniów w młodszym wieku szkolnym	161
Alina Budniak: Zielona szkoła w kształtowaniu kompetencji środowiskowych uczniów klas początkowych	179
Magdalena Christ: Leśne przedszkola jako sposób przeciwdziałania zespołowi deficytu natury	199
Mirosław Kisiel: Perspektywa edukacji muzycznej małego dziecka w kontekście współczesnej zmiany oświatowej	219
Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: Obraz nauczyciela w oczach uczniów klas I-III szkół podstawowych	237

Studia i rozprawy

Elżbieta Turska, Żaneta Binioszek: Postawy rodzicielskie a otwartość na karierę międzynarodową młodych dorosłych	257
Kinga Kowalewska: Wizerunek starości i osób starszych w oczach dorosłej młodzieży – komunikat z badań	275
Paulina Nowotarska: Płciowość jako kategoria pedagogiczna	303

Recenzje, komunikaty, polemiki

Agata Matysiak-Błaszczak: <i>Więzienne macierzyństwo. Studium socjopedagogiczne</i> . Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2016, 286 s., ISBN 978-83-232-3045-8 (Danuta Raś)	327
XXX Letnia Szkoła Młodych Pedagogów: <i>Pułapki badań nad edukacją</i> . Katowice-Wisła, 12-16 września 2016 roku. Sprawozdanie (Izabella Kust)	335

Table of Contents

From the Editors	9
----------------------------	---

Monographic Part

Children Education and Its Perspectives in the Context of School Reforms (Edited by Alina Budniak)

Introduction (<i>Alina Budniak</i>)	15
Monika Frania: The Prospects of Child Education in the World of Alternative Choices and Trends	21
Stanisław Juszczak: The Functioning of a Contemporary Child in the Educational and Media Space	35
Tomasz Huk: The Upbringing of the Touch Screen Generation Based on the Example of a Mother's Description of a Two-Year-Old Child's Acti- vity.	51
Marcin Musioł: Between the Needed and the Needless. The Use of Electronic Media by Young Users and Their Parents	65
Anna Brosch: Microcelebrities. YouTube and Plugging Children . .	77
Małgorzata Mnich: On That Which Is Solid in the Changing Edu- cational Situation, Or Notes on Teaching the Youngest Children Polish in the Same Way and Yet Differently	93
Irena Polewczyk: Aural Skills of Preschool Children and Their De- velopment in the Context of the New Core Curriculum.	115
Magdalena Marekwia, Irena Polewczyk: School Readiness and Mathematics in the Context of Diagnosing Mathematical Skills after the First Grade	131

Ewelina Kawiak: The Change in the Approach to the Teaching of Mathematics, Or the Turn towards Problem Tasks	149
Hewilia Hetmańczyk: The Sense of Social Competences among Students at Early School Age.	161
Alina Budniak: The Role of an Outdoor Education Camp in Developing Environmental Competencies of Students of Elementary Classes . .	179
Magdalena Christ: Forest Kindergartens as the Means to Overcome the Nature Deficit Disorder	199
Mirosław Kisiel: A Study of Early Childhood Music Education in the Context of the Unfolding Transformations in Pedagogy.	219
Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: The Image of the Teacher in the Eyes of Students in Grades I-III of Primary Schools. . .	237

Studies and Essays

Elżbieta Turska, Żaneta Binioszek: Parental Attitudes and the Openess to International Career among Young Adults	257
Kinga Kowalewska: The Image of Old Age and Elderly People among Young Adults – A Report	275
Paulina Nowotarska: Sexuality as a Pedagogical Category . . .	303

Reviews, Reports, Polemics

Agata Matysiak-Błaszczuk: <i>Więzienne macierzyństwo. Studium socjopedagogiczne</i> . Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2016, 286 pp., ISBN 978-83-232-3045-8 (Danuta Raś)	327
The 30th Young Pedagogists Summer School: <i>The Traps of Education Studies</i> (Katowice–Wisła, 12–16 September 2016). Coverage (Izabella Kust) .	335

Inhaltsverzeichnis

Von der Redaktion.	9
----------------------------	---

Monografischer Teil

Bildungsaussichten und Erziehung eines kleinen Kindes angesichts der Bildungsreform (unter der Redaktion von Alina Budniak)

Einleitung (<i>Alina Budniak</i>).	15
Monika Frania: Die Bildung eines Kindes in der Welt der alternativen Trends	21
Stanisław Juszczyk: Funktionieren eines Kindes von heute im Bildungs- und Medienraum	35
Tomasz Huk: Die Erziehung der Touchscreen-Generation am Beispiel der mütterlichen Beschreibung der Aktivitäten eines zweijährigen Kindes	51
Marcin Musioł: Zwischen dem Bedürfnis und der Entbehrlichkeit – die Inanspruchnahme der elektronischen Medien durch kleine Benutzer und deren Eltern	65
Anna Brosch: Celebrities auf der Mikroskala. Lancieren der Kinder im Videoportal YouTube	77
Małgorzata Mnich: Das, was in der sich verändernden Bildungswirklichkeit unveränderlich bleibt oder zur polonistischen Bildung der jüngsten Kinder in gleicher Weise aber doch anders	93
Irena Polewczyk: Die Hörfähigkeiten der Grundschul Kinder und deren Bildung im Kontext des neuen Rahmenlehrplans	115

Magdalena Marekwia, Irena Polewczyk: Die Bedeutung der Schulreifeidiagnose im Bereich Mathematik nach der 1.Klasse . . .	131
Ewelina Kawiak: Veränderte Denkweise über Lehren der Mathematik – eine Wendung zu Problemaufgaben.	149
Hewilia Hetmańczyk: Das Empfinden sozialer Kompetenzen unter den Schülern im jüngeren Schulalter	161
Alina Budniak: Grüne Schule als Methode der Entwicklung von Umweltkompetenzen bei den Schülern der Anfangsklassen	179
Magdalena Christ: Waldkindergärten als eine Methode dem Natur-Defizit-Syndrom entgegenzuwirken	199
Mirosław Kisiel: Die Perspektiven der Musikausbildung eines kleinen Kindes im Kontext des gegenwärtigen Bildungssystemwandels . .	219
Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: Das Bild des Lehrers in den Augen der Schüler der I - III Grundschulklassen	237

Studien und Abhandlungen

Elżbieta Turska, Żaneta Binioszek: Elterliche Haltungen und die Offenheit gegenüber internationaler Karriere junger Erwachsenen.	257
Kinga Kowalewska: Die Vorstellung von hohem Alter und älteren Menschen unter erwachsenen Jugendlichen – Forschungsbericht . . .	275
Paulina Nowotarska: Die Geschlechtlichkeit als eine pädagogische Kategorie	303

Rezensionen, Berichte, Polemiken

Agata Matysiak-Błaszczuk: <i>Więzienne macierzyństwo. Studium socjopedagogiczne</i> . Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2016, S. 286., ISBN 978-83-232-3045-8 (Danuta Raś)	327
XXX Sommerschule Junger Pädagogen: <i>Pädagogen Die Fallen der Forschungen zur Bildung</i> (Katowice-Wisła, 12.-16. September 2016). Der Bericht (Izabella Kust)	335

Od Redakcji

Francuski historyk Henri-Irénée Marrou w łacińsko-greckich tekstach antycznych wychwycił taką oto relację ucznia wychodzącego o poranku do szkoły: „Budzę się skoro świt, przywołuję niewolnika, każe mu otworzyć okno i on je otwiera zaraz. Zaczynam wstawać, siadam na brzegu łóżka, każe sobie podać owijacze i obuwie, bo jest zimno. [...] Gdy już włożyłem obuwie, biorę ręcznik. Podali mi ręcznik pięknie wyprany. Przynoszą mi w garnku wodę do mycia. Obmywam nią sobie ręce i twarz, wlewam ją też do ust, myję nią zęby i dziąsła, wypluwam wodę, wycieram nos i osuszam się, jak przystoi dziecku dobrze wychowanemu. Zdejmuję nocną koszulę, wkładam spodnią [...], owijam się pasem. Skrapiam głowę wonnościami i czeszę się grzebieniem. Owijam szyję ciepłą chustą, a na wierzch wkładam ciepłą opończę. Wychodzę ze swego pokoju, a za mną mój pedagog i moja niania. Idę ucałować ojczulka i mamusię. Pozdrawiam ich oboje i ściskam. Rozglądam się za moim piórnikiem i zeszytem i oddaję je służącemu. Tak więc ukończyłem przygotowania i ruszam w drogę, a za mną mój pedagog. Wchodzimy przez portyk wiodący do szkoły”¹. Ów opis rozpoczynającego się uczniowskiego dnia odpowiada najprawdopodobniej czasom pomiędzy rokiem 200 a 210 n.e. Jak bardzo różni się od tego, który mógłby być spisany w XXI wieku, we współczesności?

Tytuł części monograficznej oddawanego do rąk Czytelnika tomu „Chowanny” – *Perspektywy edukacji małego dziecka w kontekście zmian*

---

¹ H.-I. M a r r o u: *Historia wychowania w starożytności*. Przeł. S. Ł o ś. Warszawa: PIW, 1969, s. 377–378.

oświatowych (pod redakcją naukową Aliny Budniak) – zapowiada szerokie analizy rzeczywistości wczesnoszkolnej. Zamieszczone tu teksty wyrastają między innymi z zawsze aktualnej konieczności rozważania metod oraz instytucjonalnych form edukacji młodego pokolenia.

Bez zbędnej zwłoki kończmy więc wstępne przygotowania do lektury i, wraz z Czytelnikiem i Autorami rozważań, przejdźmy do analiz kontekstów i uwarunkowań edukacji małego dziecka – przejdźmy przez „portyk wiodący do szkoły”.

Zespół Redakcyjny

Secretus

W dziale ostatnim bieżącego numeru „Chowanny” zamieszczone zostało sprawozdanie z jubileuszowej XXX Letniej Szkoły Młodych Pedagogów, organizowanej przez Komitet Nauk Pedagogicznych PAN, prowadzonej przez kierownik naukową Szkoły prof. zw. dr hab. Marię Dudzikową², która po raz 23 wyznaczała naukowe standardy tych spotkań. Rolę współorganizatora i gospodarza jubileuszowych obchodów i tygodniowych zmagani naukowych powierzono Wydziałowi Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, więc instytucji rodzimej „Chowanny”. Oczywiście, wspomniane sprawozdanie opowiada o tych wydarzeniach wnikliwie, a notka niniejsza nie ma być jego niefortunnym echem; inne ma zadanie. Chciałbym tutaj z jednej li tylko zdać sprawę kwestii, która związana jest z pełnieniem funkcji sekretarza naukowego XXX LSMP. Wcześniej jednak – terminologiczne doprecyzowanie.

Słowo *secretus*, z łaciny ‘poufny, tajny, tajemniczy’, to przymiotnik pochodzący od *secernere*, co oznacza ‘rozdzielać, rozłączać, wykluczać’, który stanowi etymologiczne źródło słowa „sekretny”. Ślady tych pierwotnych znaczeń znajdziemy jeszcze w średniowiecznej łacinie, skoro słowo *secretarius* tłumaczono przed wiekami także jako ‘powiernik’. Ów poważny dość rodowód pospolitego dziś terminu kazałby zapytać, czy w dzisiejszym „sekretności” tkwi jeszcze coś z tych pierwotnych znaczeń. Uważam, że tak. Nadal polem działania sekretarza jest ekonomia poufności, więc rozdzielanie tego, co jest jawne i do upublicznienia, od tego, co zostaje zarchiwizowane i dostępne nielicznym (co poniekąd trudne, skoro dzisiejsza moda na transparentność słowa ‘sekretny’ i ‘przekrętny’ czyni niemal bliskoznacznymi...). Dlatego też, w jakimś

---

² W trakcie ostatniego etapu prac nad niniejszym tomem do Redakcji dotarła informacja o śmierci prof. zw. dr hab. Marii Dudzikowej; wspomnienia jej poświęcone zostaną zamieszczone już na łamach kolejnego numeru „Chowanny”.

czasowym oddaleniu od wspomnianych letnioskolnych wydarzeń, jako sekretarz naukowy XXX LSMP chciałbym przenieść z przestrzeni poufności w przestrzeń jawną informacje o pewnym nieformalnym kapitale, na którym jubileuszowa Szkoła została zbudowana.

Organizacja każdej LSMP wymaga podejmowania przez ponad rok działań, które w przeważającej mierze odbywają się na polu administracyjnym kilku instytucji jednocześnie. Różne statuty, przepisy, rozporządzenia, uchwały, regulaminy układają się w sieć procedur, co właściwie oznacza prędzej czy później nieuniknione spotkanie ze ślepyimi uliczkami niemożliwych terminów, karkołomnym domykaniami budżetów czy błędzeniem w labiryncie niezbędnych zgód i podań. Anglicy główny gatunkowy ciężar i sedno tych sytuacji oddaliby jednym słowem: *deadline*. Urzędowa sprawiedliwość podnosi śmiertelność wniosków. Spodziewam się, że każdy z dotychczasowych sekretarzy LSMP przyznałby, że nie można zbudować Szkoły wyłącznie na administracyjnych procedurach. Bogdan Suchodolski w *Edukacji permanentnej*, odwołując się między innymi do *Orestei* Ajschylosa, twierdził, że procedury prawne czy sprawiedliwość są znakiem braku zaufania do ludzi. Tym samym nie mogą być głównym wyznacznikiem społecznego życia, które wymaga większego zaangażowania niż prawnie przewidziane. W duchu tej tezy zamieszczam zatem alfabetyczną listę osób związanych z organizacją XXX LSMP, które, nie wykraczając poza swoje służbowe uprawnienia, jednocześnie wspierająco wykroczyły poza administracyjne powinności. Są to: Joanna Bruch (Dział Logistyki UŚ), Joanna Cibis (Dział Nauki UŚ), prof. zw. dr hab. Stanisław Juszczyk (Dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii UŚ), Anna Klimecka (Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN), Katarzyna Kondracka (p.o. sekretarza Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego), prof. dr hab. Katarzyna Krasoń (Prodziekan ds. Nauki Wydziału Pedagogiki i Psychologii UŚ), dr Marcin Krupa (Prezydent Miasta Katowice), Kamil Maroszek (dyrektor zarządzający Hotelu Pod Jedłami***), dr Agata Rzymełka-Fraćkiewicz (Katedra Pedagogiki Społecznej na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UŚ), Marcin Stańczyk (zastępca naczelnika Wydziału Promocji Urzędu Miasta Katowice), Agnieszka Szymala (Dział Informacji i Promocji, Biuro Prasowe UŚ), dr hab. Teresa Wilk (Prodziekan ds. Studiów Niestacjonarnych Wydziału Pedagogiki i Psychologii UŚ), a także, *last but not least*, niezawodny Zespół Organizacyjny XXX LSMP (Wydział Pedagogiki i Psychologii UŚ): mgr Katarzyna Maliszewska oraz dr Anna Brosch, dr Ewa Gawlik, dr Tomasz Huk, dr Małgorzata Łaczyk, dr Sabina Pawlik, mgr Iwona Tomas.

Łukasz Michalski
sekretarz naukowy XXX LSMP

„Chowanna” została zamieszczona
w bazie bibliograficznej czasopism humanistycznych i społecznych BazHum
oraz w Index Copernicus International Journals Master List

Redakcja
Magdalena Starzyk

Projekt okładki i szaty graficznej
Tomasz Gut

Motyw graficzny na okładce i stronach tytułowych artykułów
Aleksander Herman

Korekta
Magdalena Starzyk

Łamanie
Barbara Wilk
Alicja Załęcka

Copyright © 2018 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0137-706X
(wersja drukowana)
ISSN 2353-9682
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Nakład: 150 + 50 egz. Ark. druk. 21,5.
Ark. wyd. 23,0. Papier Sora Matt Arte 100 g vol. 1.2
Cena 26 zł (+ VAT)

Druk i oprawa:
Volumina.pl Daniel Krzanowski
ul. Księcia Witolda 7-9, 71-063 Szczecin